

የ ፍ ር ድ ጉ ዳ ይ ት ች ት ።

በዮሴፍ ገ/ እግዚአብሔር*

ይህ ጉዳይ በወንጀልኛ መቅጫ ሕግ ከተወሰነው አከራካሪ ከሆኑ ጥያቄዎች አንዱን ፣ ይኸውም ፡ አንድ ወንጀል ተሞክሮ የሚባለው መቼ ነው ፣ የሚለውን ጥያቄ ያስነሳል ። በቁጥር 27 (1) ¹ በሁለተኛው ድንጋጌ (ፕሮቫይዞ) « የወንጀል ሥራን ስለመጀመር » የተሰጠው መለኪያ ሙሉናዳትን ከመሞከር ለመለየት የሚያስችል ግልጽና ብቁ መለኪያ ነው ወይ ፣ የሚለውን ጥያቄም የግድ አብሮ ያስነሳል ።

የተሞከሩ ወንጀሎችን « ፍጻሜ ያላገኙ ሙከራዎች » እና « ፍጻሜ ያገኙ ሙከራዎች » ብሎ መከፋፈል የተለመደ ነው² ። ወንጀልኛው ለወንጀሉ አፈጻጸም አስፈላጊ የሆኑ የተወሰኑ ድርጊቶችን ካደረገ በኋላ ፣ በሁኔታዎች ልማዳዊ ሂደት መሠረት የታሰበውን ውጤት ሊያመጣ ይችላል የነበረው « ወሳኝ ድርጊት » ላለ መፈጸም በማሰብ የወንጀሉን ተግባር እስከ መጨረሻው ላለመከታተል ራሱ የወሰነ እንደሆነ ፣ ወይም በሁኔታዎች ልማዳዊ ሂደት መሠረት የታሰበውን ውጤት ሊያመጣ ይችላል የነበረው « ወሳኝ ድርጊት » ከመፈጸም ከአቅሙ በላይ የሆኑ ሁኔታዎች ያገዱት እንደሆነ ፣ ሙከራው « ፍጻሜ ያላገኘ ሙከራ » ይባላል ።

ጉዳዩ እንደዚህ ሊሆን ይችላል ፡ ለምሳሌ « ሀ » « ለ » ን ለመግደል ከወሰነ በኋላ ሽጉጡን አጉርሶ ወደ « ለ » ቤት በመሄድ የግቢውን በር ያንኳኳል ፣ በሩ ይከፈ ትለታል ፤ በቀጥታ ወደ « ለ » መኝታ ቤት በመግባት በ « ለ » ላይ ሽጉጥ ይደገንበታል ፤ ይህን እንጂ « ለ » ከልጁ ጋር መሆኑን በማየት « ሀ » ለልጁ በመራራት ሐሳቡን ይለውጥና « ለ » ን ከልጁ ጋር ትቶት ይሄዳል ። በዚህ ጉዳይ ላይ ወሳኝ ድርጊት ሊሆን የሚችለው የ « ሀ » ወደ « ለ » ቤት ሽጉጡን አጉርሶ መሄድና በ « ለ » ላይ መደገን ነው ።

ይህ « ወሳኝ ድርጊት » ነው የሚባልበት ምክንያት በኑሮ ልማድ እውቀት ሰዎች በጠላታቸው ላይ ከደገኑ በኋላ የነፍስ መግደል ወንጀልን ከመፈጸም ወደ ኋላ ስለማይሉ ነው ።

ሁኔታው ለየት የሚለው ፡ ወንጀልኛው የታሰበውን ውጤት ለማስገኘት አስፈላጊ የሆኑ ድርጊቶችን ሁሉ ከፈጸመ በኋላ ፣ ከአቅሙ በላይ በሆኑ ሁኔታዎች የወንጀል አላማውን ከግቡ ሳያደርስ የቀረ እንደሆነ ነው ። ይህ « ፍጻሜ ያገኘ ሙከራ » እየተባለ የሚጠራው ነው ።

ጉዳዩ እንደዚህ ሊሆን ይችላል ፡ ለምሳሌ « ሀ » « ለ » ን ለመግደል ወስኖ ወደ « ለ » ቤት በመሄድ ይተኩስበትና ይስተዋል ።

ወንጀልኛው የታሰበውን ውጤት ለማስገኘት የሚያስችሉትን አስፈላጊ ድርጊቶች በተሳካ ሁኔታ ከፈጸመ በኋላ የተወሰኑ ሌሎች ድርጊቶችን በመፈጸም የታ

ሰበው እንዳይደርስ ቢያደርግ ይህን የመሰለውን ሁኔታ በዚህ ክፍል ውስጥ ማጠቃለል ይቻል ይሆናል³ ። ይሁን እንጂ እንደዚህ ባለ ሁኔታ ወንጀለኛው መደረግ የሚገባውን ሁሉ ያደረገና ፣ በሚገባም የፈጸመ ስለሆነ ፣ ይኸ ቃሉን ያለቦታው መጠቀም ይመስላል ። በሌላ አነጋገር ወንጀለኛው የመሞከርን ደረጃ አልፎ የወንጀል ተግባሩን ከፍጻሜ አድርጎታል ።⁴ የወንጀሉ ተግባር ከፍጻሜ ከደረሰ ደግሞ ሙከራ አለ ማለት እንደማይቻል የታወቀ ነው ።

ይሁን እንጂ ይህ የተሞከሩ ወንጀሎችን ፍጻሜ ያገኙና ፍጻሜ ያላገኙ ወንጀሎች ብሎ መከፋፈሉ መሰናዳትን ከሙከራ ለመለየት እምብዛም አይረዳም ።⁵ ፍጻሜ ያገኙ ሙከራዎችን በምንመረምርበት ጊዜ ፍጻሜ ያገኘ ሙከራ የፈጸመው ወንጀለኛ የመሰናዳትን ደረጃ ያለጥርጥር ማለፉ ግልጽ ይሆናል ። በመሆኑም « ሀ » በ « ለ » ላይ ጥይት ተኩሶ ቢሰተው ጉዳዩ ግልጽ የሆነ መሞከር ይሆናል ። የ « ሀ » በ « ለ » ላይ ጥይት መተኮስ ተግባር ወንጀሉ የመግደል ሙከራ ወይም በአካል ላይ ጉዳት የማድረስ ሙከራ ነው ብሎ መወሰን ቀላል ላይሆን ይችላል ። « ሀ » ወንጀል ለመፈጸም መሞከሩ ግን ግልጽ ጉዳይ ይመስላል ።

ነገር ግን ፍጻሜ ያላገኘ ሙከራን በምንመረምርበት ጊዜ « የወንጀሉ ሥራ » እዚህ ላይ ተጀመረ ለማለትም ሆነ መሞከርን ከመሰናዳት የሚለይ ግልጽ የሆነ መገምገሚያ ለማስቀመጥ በጣም አስቸጋሪ ይሆናል ። ይሁን እንጂ በአጠቃላይ አነጋገር⁶ ወንጀል ለመፈጸም መሰናዳት ራሱን የቻለ ወንጀል ካልሆነ በቀር በሕግ ስለማያስቀጣ ፍጻሜ ያላገኘን ሙከራ ከመሰናዳት መለየት አስፈላጊ ይሆናል ።

አንድን ጉዳይ መሰናዳት ወይም ሙከራ ነው ብሎ በመለየት በኩል ያለውን ቀላልነትና አስቸጋሪነት ለማብራራት የሚከተሉትን ምሳሌዎች እንይ ። « ሀ » « ለ » ን ለመግደል አስቦ ሽጉጥ ይገዛል ። « ሀ » መሣሪያውን በይዞታው ለማስቀመጥ አስፈላጊው ፈቃድ የለውም እንበል ። « ሀ » « ለ » ን ለመግደል ያለውን አሳብ የወሰድን እንደሆነ መሰናዳት መሆኑ ግልጽ ይሆናል ፤ ምክንያቱም ፣ የ « ሀ » ሽጉጥ መግዛት የነብስ ግድያ ወንጀል ለመፈፀም በማሰብ የመፈፀሚያውን መሣሪያ ማዘጋጀት መሆኑ ነው ። ነገር ግን የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 763ን የወሰድን እንደሆነ ፍጻሜ ያገኘ ወንጀል ይሆናል ። ይህ ሁኔታ ከቁጥር 26/ንኡስ ቁጥር ሀ/ ጋር አብሮ ይሄዳል ። ምክንያቱም አስፈላጊው ፈቃድ ሳይኖረው የጦር መሣሪያ መያዝ በሕግ ተገልጾ የተደነገገ ራሱን የቻለ ወንጀል ነው⁷ ።

በሌላ በኩል መሐከል ላይ ያሉት ተቀራራቢ ጉዳዮችን የወሰድን እንደሆነ አንድ ጉዳይ መሰናዳት ነው ወይም ሙከራ ነው ብሎ ለመመደብ የቱን ያህል አስቸጋሪና አከራካሪ እንደሆነ ግልጽ ይሆናል ። ለዚህ ጥሩ ምሳሌ የሚሆነው ፣ « ሀ » « ለ » ን ለመግደል ሆነ ብሎ አስቀድሞ በማሰብ ሽጉጡን አጉርሶ ወደ « ለ » ቤት ይሄዳል ፤ የ « ለ » ን ግቢ በር ያንኳኳል ፤ በሩ ይከፈትለታል ፤ በሩን የከፈተው ሰው « ለ » መኝታ ቤት ውስጥ እንደሆነ ለ « ሀ » ይነግረውና « ሀ » በቀጥታ ወደ « ለ » መኝታ ቤት ይሄዳል ፤ « ለ » ከልጁ ጋር መሆኑን በማየት « ሀ » ሐሳቡን ይቀይራል ፤ ለልጁ በነበረው ርሕራሄ « ለ » « ሀ » ን ከልጁ ጋር ትቶት ይሄዳል ።

መሰናዳትን ከመሞከር (ፍጻሜ ያላገኘ) ለመለየትና « የወንጀል ሥራን ስለ መጀመር » በሕግ ፈላስፎች የተለያዩ ቲኦሪዎች ተሰንዝረዋል ።⁸ ይሁን እንጂ ለእኛ ዓላማ ሊፈጸም የማይችል ወንጀል⁹ ከሚቀጣው ሕጎችን መዋቅር ወንጀልን የሞከረ ሰው የሚቀጣበት ዋናው ምክንያት ለህብረተሰብ አደገኛነቱን በማንጸባረቅ ነው ማለቱ በቂ ነው።¹⁰ በመሆኑም « የወንጀል ሥራ መጀመር » ማለት የት

ያለበት የወንጀለኛው ድርጊት ሊያስከትል ከሚችለው ከፍ ካለ አደጋ አኳያ ሳይሆን ከሰውየው አደገኛነት መንጸባረቅ አኳያ መሆን አለበት ።

የአደጋው መድረስ ግምት ውስጥ ገብቶ መወሰድ ያለበት ወንጀለኛው ወንጀሉን ለመፈፀም ያለውን ቁርጠኝነት ለመወሰን ሊረዳ እስከቻለ ድረስ ብቻ ነው ።

ነገር ግን « የወንጀል ሥራ መጀመርን » ብዙም አልገለጸውም ። በጣም ሰፊና አጠቃላይ የሆነ መመሪያ ከመጠቀም በቀር ብዙም ልንገልጸው አንችልም ፤ ምክንያቱም የሰውን ባህሪ በምንመለከትበት ጊዜ «የወንጀል ሥራ መጀመር» ወይም « የቁርጠኛነት ውሳኔ » ማለት « ወሳኙ ድርጊት » ከተፈጸመ በኋላ በኑሮ ልማድ ዕውቀት አድራጊው ወንጀሉን ከመፈጸም ወደ ኋላ አይልም ብሎ ለመደም ምደም እንደሰውየው ባህሪና የቀድሞ ታሪክ ስለሚለያይ ነው ። ስለዚህ «ፍጻሜ ስላ ላገኙ » ወንጀሎች በምንነጋገርበት ጊዜ አንድ ሰው ወንጀል ለመፈጸም መሞከሩ ወይም አለመሞከሩ በሚያጋጥመን በእያንዳንዱ ጉዳይ መሠረት የሚወሰን እንጂ የሰውን ባህሪ እስከመተንበይ ድረስ ሄደን በእያንዳንዱ ጉዳይ ላይ ተፈጻሚነት ሊኖረው የሚችል መገምገሚያ ልናወጣ እንደማንችል መስማማት ይኖርብናል¹¹ ።

በያዝነው የፍርድ ጉዳይ ትችት ጉዳዩ ሲመረመር ፍርድ ቤቱ የሚከተሉትን ፍሬ ነገሮች በማስረጃ እንዳረጋገጠ ይታያል ፡-

- ሀ. ይግባኝ ባዮች ከሌሎች ሶስት ሰዎች ጋር በመሆን የአሰላን ሕዝብ ለማታለል ከአዲስ አበባ ወደ አሰላ መሄዳቸውን ፤
- ለ. በአሰላ ከተማ በቀበሌ 05 አንድ ነጋዴ ማግኘታቸውን ፤
- ሐ. ከሶስቱ ሰዎች አንዱና እስከአሁን ያልተያዘው መንግሥት ለድሃ ገበሬና ነጋዴ፣ ለተቸገረው ሰው ሁሉ ገንዘብ ይሰጣል ብሎ ለነጋዴው መንገሩን እና ወደ አንደኛው ይግባኝ ባይ የወሰደው መሆኑን ፤
- መ. ያልተያዘው ሰውና አንደኛው ይግባኝ ባይ ነጋዴውን ወደ ሁለተኛው ይግባኝ ባይ የወሰዱት መሆናቸውን ፤
- ሠ. ሁለተኛው ይግባኝ ባይ አንደኛውን ይግባኝ ባይ አንተ ጥዋት ገንዘብ ወስደህ የለም ወይ ? ለምን መጣህ ብሎ የጠየቀው መሆኑን ፤
- ረ. አንደኛው ይግባኝ ባይ ለሁለተኛው ይግባኝ ባይ እርግጥ ነው ጥዋት ገንዘብ ወስጃለሁ አሁንም የመጣሁበት ምክንያት እንደገና ገንዘብ ለመውሰድ ሳይሆን ለሰዎቹ (ለነጋዴውና ላልተያዘው ሰው) ገንዘብ የሚሰጥበትን ሥፍራ ላሳያቸው ነው ብሎ መናገሩን ፤
- ሰ. ሁለተኛው ይግባኝ ባይ ነጋዴውና ያልተያዘው ሰው በዘጠኝ ሰዓት መጥተው ገንዘብ እንዲወስዱ የነገራቸው መሆኑን ፤
- ሸ. በኋላም ነጋዴው ሁኔታውን ለተረኛ አብዮት ጥበቃ ጓዶች ጠቁሞ በዚህ ምክንያት ሁለቱ ይግባኝ ባዮች መታሰራቸውን ፤ እና
- ቀ. ሁለቱ ይግባኝ ባዮች ያለአንዳች ግዳጅ ለፖሊስ የእምነት ቃላቸውን ሰጥተው ድርጊታቸው ያሰገኘው ውጤት ባለመኖሩ ይቅርታ እንዲደረግላቸው መማ ጸናቸውን ።

ከነዚህ ፍርድ ቤቱ ካረጋገጣቸው ፍሬ ነገሮች በመነሳት ምን ዓይነት ሕጋዊ ውሳኔ ሊሰጥ ይቻላል ? ውሳኔው የማታለል ወንጀል መክራ አይደለም ፤ መሰናዳት እና አድማ ነው የሚል መሆን አለበት ፤ ወይስ የተገኙት ፍሬ ነገሮች የተፈጸመው ተግባር በማያጠራጥር ሁኔታና በቀጥታ የማታለል ወንጀል ለመፈጸም የታለመ መሆኑን ስለሚያረጋግጡ በወንጀለኛ መቅጫ

ሕግ ቁጥር 27/656/ ሀ እና ቁጥር 472 መሠረት የተጣመሩ የአታላይነት ሙከራና የአድማ ወንጀሎች ተፈጽመዋል የሚል መሆን አለበት ?¹²

ይግባኝ ባዮች ካልተያዙት ሶስት ሰዎች ጋር በመሆን የአሰላን ሕዝብ ለማታለል ወስነው ከአዲስ አበባ ወደ አሰላ መሄዳቸው ራሱ እንደ ወንጀል ሙከራ ሊቆጠር የማይችል ይመስላል ። ይህ ግልጽ የሆነ ወንጀል ለመፈጸም የተደረገ መሰናዳት ነው ፤ በመሆኑም ፣ ለጊዜው መሟላት የሚገባቸውን የሥነ ሥርዓት ሕግጋት ወደ ጉን ተወት በማድረግ ፣ ይግባኝ ባዮች ተግባራቸውን በመቀጠል ተጨማሪ ድርጊቶች ባይፈጽሙ ኖሮ በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 472 መሠረት ብቻ ጥፋተኛ ሆነው በተገኙ ነበር ።

ይሁን እንጂ ይግባኝ ባዮች ተግባራቸውን በመቀጠል አንድ ሰው አነጋገሩና ነጋዴ እንደሆነ ነገራቸው ። ከዚያም ላይ ካልቆሙም ። መንግሥት ለድሀ ነጋዴዎችና ገበሬዎች ገንዘብ ይሰጣል በማለት ሐሰተኛውን ነገር እውነት አስመስለው በማረጋገጥ ሰውየውን ለማሳመን የተቻላቸውን ሁሉ አድርገዋል ።

የማታለል ወንጀል የመፈጸም ሐሳባቸውን እውን ለማድረግ በመቀጠል ፣ ከይግባኝ ባዮች አንዱ ራሱን የመንግሥት ባለሥልጣን በማስመሰል የግል ተበዳዩን ወደ ስህተት ለመምራት ፣ መንግሥት ለድሀ ነጋዴዎችና ገበሬዎች ገንዘብ እንደሚሰጥና ገንዘቡ ከሚሰጥበት ሥፍራ በዘጠኝ ሰዓት ከመጣ እሱም ገንዘቡን ለመውሰድ እንደሚችል ነጋዴውን ለማሳመን ሞክሯል ። ሁኔታው ይህ ሆኖ እያለ ፍርድ ቤቱ እንዳደረገው ሁሉ የይግባኝ ባዮች ድርጊቶች በማያጠራጥር ሁኔታና በቀጥታ የአታላይነት ወንጀልን ለመፈጸም የታለሙ አይደሉም ተብሎ መወሰን አለበት ወይ ?

ከላይ እንደተጠቀሰው ሁሉ ሊፈጸሙ የማይችሉ ወንጀሎች ከተሞከሩ ያስቀጣሉ ። በመሆኑም በሕይወት ያለ መስሎት በሞተ ሰው ላይ ጥይት የተኩስ ሰው ይቀጣል ።¹³ ይሁን እንጂ እንደዚህ ባለ ሁኔታ ከጥይቱ ተኩስ ሊከተል የሚችል ምንም ዓይነት ጉዳት የለም ። እንደዚህ ያለ ሰው ይቀጣ ከተባለ የሚቀጣው ድርጊቱ ሊያስከትል ለሚችለው አደጋ ሳይሆን አደገኛነቱን በማንጸባረቁ ነው ። እንደዚህ በመሆኑም « የወንጀል ሥራ መጀመር » መኖርና አለመኖሩን መርምሮ ሙከራ መኖር አለመኖሩን ለመወሰን የበለጠ ሙተኮር ያለበት በተከሳሹ አደገኛነት መንጸባረቅ እንጂ በወንጀል ሥራ መጀመር በሚለው ጥሬ ንባብ ላይ መሆን የለበትም ።

ነገር ግን ፍርድ ቤቱ የወንጀሉ አፈጻጸም « በእርግጥ » ካልተጀመረ በቀር የመሞከር ወንጀል ሊኖር አይችልም የሚል ሐሳብ የሚሰነዝር ይመስላል ። ፍርድ ቤቱ ይህን ሐሳብ የሚሰነዝር እንደሚመስል ከአባባሉ መረዳት ይቻላል ፤ ይኸውም እንደዚህ ይላል ፡— « በያዝነው ጉዳይ የግል ተበዳዩ ለቸገረው ሰው መንግሥት ገንዘብ ይሰጣል ወደ ተባለበት ሥፍራ ተታልሎም ይሁን ሳይታለል ይግባኝ ባዮችን ለማስያዝ እንዲረዳው ሲል ከመሄዱ በቀር የራሱን ንብረት ወይም የሌላ ሰው የሆነውን ንብረት በሚገባው አካላትን በማድረግም ሆነ ባለማድረግ አንድም ዓይነት ድርጊት እንዲፈጽም አላደረጉትም

« በያዝነው ጉዳይ ያልተያዘው ሶስተኛው ግብረ አበር የግል ተበዳዩን መንግሥት ለተቸገረ ሰው ገንዘብ እንደሚሰጥ አልሰማህም ወይ ? ብሎት ወደ አንደኛው ይግባኝ ባይ ፣ አንደኛው ይግባኝ ባይም ኑ የሚሰጥበትን ሥፍራ አሳያችኋለሁ ብሎ ሁለተኛው ይግባኝባይ ወደሚገኝበት የወሰዱትና እንደወሰዱትም ምንም ነገር ሳይጠይቁት ገንዘብ የሚሰጠው በዘጠኝ ሰዓት ነው ብሎ ሁለተኛው ይግባኝ ባይ

ተናግሮ ከመለያየታቸውና የተቆረጠውም (የቀጠሮው) ሰዓት ሳይደርስ የግል ተበዳይ ነኝ ባይ ያስያዛቸው ከመሆኑ በቀር በንብረቱ ላይ ጉዳት በሚያደርስ አኳኋን አንድ ድርጊት እንዲፈጸም አልጠየቁትም »

ነገር ግን ይህ « የወንጀል ሥራ መጀመር » ገንዘቤ በጣም ጠባብ ከመሆኑም በላይ ሕግ አውጪው የወንጀል ሙከራ በሕግ ያስቀጣል እንዲል የገፋፋትንና ግምት ውስጥ ያስገባቸውን የፖሊሲ ጉዳዮች በሚከተሉት ምክንያቶች ይቃረናል ።

ቃሉ ራሱ እንደሚያመለክተው የተሞከረ ወንጀል ማለት ሙሉ በሙሉ በገቢር ያልተገለጸ (ያልተፈጸመ) ወንጀል ማለት ነው። ሕጉ የተሞከሩ ወንጀሎች ያስቀጣሉ ብሎ በሚደነግግበት ጊዜ እግምት ውስጥ ያስገባው ዋናው የፖሊሲ ጉዳይ ሕብረተሰብን ከአደገኛ ሰዎች ማለትም በሕብረተሰብ ላይ ጉዳት ለማስከተል ቁርጠኛ ሐሳባቸውን ለመጨረሻው ድርጊት ወይም የተከለከለውን ጉዳት ለማስከተል አስፈላጊ ለሆኑት ድርጊቶች ቅርብ በሆኑት ድርጊቶቻቸው ከአንጻባረቁት ሰዎች ለመጠበቅ መሆን ኦለበት ።

መሰናዳትን ከሙከራ ለመለየት የምንጠቀምበት መገምገሚያ ሙከራ አለ ከመባሉ በፊት የወንጀሉን ድኅጋጌዎች የሚጥሱ የተወሰኑ ድርጊቶች የግድ መፈጸም አለባቸው የሚል ከሆነ ፣ ሕግ አስፈጻሚው የመንግሥት አካል ወንጀልን ለመከላከል አያስችለውም ይሆናል ።¹⁴

በተጨማሪም እንደተባለው ሁሉ ይህ « የወንጀል ሥራ መጀመር » ግንዛቤ ወንጀሉን ለመሥራት መፈጸም የሚገባቸው ድርጊቶች ከአንድ በላይ ካልሆኑ ወይም ከድርጊቱ መፈጸም አስቀድሞ በሚመጣ በሕግ በተገለጹ ሁኔታ ከባድ ወንጀል ካልሆነ¹⁵ የሙከራ ወንጀሎች ሊኖሩ አይችሉም ወደሚል ግምት ያስገባል ።

ሁኔታውን ለማብራራት ስርቆትን እንደ ምሳሌ እንውሰድ ። ስርቆት የሌላ ሰው ሀብት የሆነውን ተንቀሳቃሽ ንብረት መውሰድ ነው¹⁶ ። በመሆኑም ይህን ወንጀል በሚመለከት ረገድ ወንጀለኛው እጅ ከፍንጅ ካልተያዘና ከአቅሙ በላይ የሆነ ሁኔታ የሰረቀውን ንብረት ከመውሰድ ካላገደው ወይም የሠረቀውን ንብረት ከእጁ ካገባ በኋላ ሃሳቡን ለውጦ ንብረቱን ለባለ ሃብቱ ትቶ ካልሄደ በቀር ሙከራ ሊኖር አይችልም ። የኋለኛው ሁኔታ በእውነት ሊሆን መቻሉ አጠራጣሪ ነው ። ነገር ግን ለመሥረቅ ማሰብን ወይም ስርቆትን እና የኃይል ሥራን የሚያጠቃልለውን ወንበዴነትን በሚመለከት ረገድ¹⁷ ሙከራን በተለያየ መልኩ ይኸውም ፍጻሜ ያላገኘና ፍጻሜ ያገኘ ብሎ በትክክለኛው መንገድ መገንዘብ ይቻላል ። ይህ አባባል ትክክል የሚሆነው ፣ በቀላሉ መገንዘብ እንደሚቻለው ስርቆትና የኃይል ሥራ መፈጸም የሚለውን የወንበዴነትን ትርጓሜ ብንወስድ ወንበዴነት ፍጻሜ ያገኘ ወንጀል ለመሆን ከአንድ በላይ የሆኑ ድርጊቶች መፈጸም አለባቸው ። ይኸውም የሌላውን ሰው ንብረት መውሰድና የንብረቱን መውሰድ በመቃወም የሚነሳውን መከላከል ለማስወገድ የኃይል ሥራ መጠቀም ወይም ለመጠቀም ማስፈራራት መኖር አለባቸው ። ነገር ግን ከላይ በምሳሌ እንደተገለጸውና የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ልዩ ክፍልን ስንመረምር እንደምንረዳው ሁሉም ወንጀሎች ፍጻሜ ለማግኘት ከአንድ በላይ የሆኑ ድርጊቶችን መፈጸም አይጠይቁም ። በመሆኑም « የወንጀል ሥራ መጀመር » አለ ለማለት በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ልዩ ክፍል ከተከለከሉት ድርጊቶች ቢያንስ አንዱ ድርጊት መጣስ አለበት ከተባለ በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 27 (1) በሁለተኛው አዲስ ዓረፍተ ነገር በአጠቃላይ የተገለጸውን « የወንጀል ሥራ መጀመር » ያለ ጥርጥር መቃረን ይሆናል ። ምክንያቱም አንድን ተግባር ወንጀል የሚያደርጉ

ትን ሁኔታዎች በሚዘረዘረው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ልዩ ክፍል መሠረት አንድ ወንጀል ፍጻሜ ለማግኘት የአንድ ድርጊትን ወይም ከአንድ የበለጠ ድርጊቶችን መፈጸም የሚጠይቅ ቢሆንም ይህ በቁጥር 27 (1) የተሰጠው ድንጋጌ ምንም ልዩነት ሳያደርግ በአጠቃላይ በሁሉም ወንጀሎች ላይ ተፈጻሚ እንዲሆን የታለመ በመሆኑ ነው።

በሌላ መንገድ፡ « የወንጀል ሥራ መጀመር » ግንዛቤን ፍርድ ቤቱ በተረዳው መልክ እንደሰደደ ብንል እንኳ የፍርድ ቤቱ ውሳኔ የተሳሳተ ይመስላል። ፍርድ ቤቱ እንደዚህ ይላል፡— « . ምናልባት የግል ተበዳይ ይግባኝ ባዮችን ሳያስይዛቸው ቀጠሮውን አክብሮ ቢገኝ ፍሮ በተጠቀሰው ዓይነት እንዲፈጽም ይጠይቁት ነበር የሚል ግምት እናሳድር ይሆናል። በአንጻሩ ደግሞ የግል ተበዳዩ ነጋዴ መሆኑን ስለገለጸላቸው ነጋዴ የሆነ ሰው በቀላሉ አይታለልም በሚል አስተሳሰብ በቀጠሮው ላይገኙ ቆርጠው በቀጠሮ እንደሚገናኙ አድርገው አሰናብተውታል ሊባል ይቻላል። »

« እንደዚህ ዓይነቱ የተለያዩ አስተያየት ሊያሰጥ የሚችል ሁኔታ በመኖሩ ይግባኝ ባዮች የፈጸሙት በማያጠራጥር ሁኔታና በቀጥታ የማታለል ወንጀል ለመፈጸም ወደ አሰቡበት ግብ ለመድረስ የፈጸሙት ተግባር ነው ብሎ መደምደም አይቻልም ብለን እናምንበታለን። »

ፍርድ ቤቱ ያስቀመጠውን ሁለተኛ አማራጭ ይቻላል ብለን ብንወስድ እንኳ፡ ይግባኝ ባዮች የግል ተበዳዩ ሊታለል የሚችል ወይም የማይችል መሆኑን ለማየት መሞከራቸው ግልጽ ነው። ያልተያዘው ሰውና አንደኛው ይግባኝ ባይ፡ በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 656 አባባል መሠረት ሕሰተኛውን ነገር እውነት አስመስለው በመናገር የግል ተበዳዩን ለማሳመን ሙከራ አድርገዋል። ሁለተኛው ይግባኝ ባይ ከሁለቱ ሌሎች ሰዎች ጋር በመተባበር በቁጥር 656 አባባል መሠረት « ያልሆነውን እኔ ነኝ ብሎ » የመንግሥት ባለሥልጣን በመምሰል ቀርቧል። ይህ ወንጀሉ መጀመሩን በግልጽ ያሳያል። ምክንያቱም ቁጥር 656 የሚከለክላቸው ድርጊቶች ተጥሰዋልና። በመሆኑም ሁለተኛውን አማራጭ ብንወስድም መደረስ የነበረበት መደምደሚያ ይግባኝ ባዮች የግል ተበዳዩን ማታለል እንደማይችሉ ስለመሆኑ የወንጀል ተግባራቸውን እስከ መጨረሻው ለመከታተል አልቻሉም የሚል ይመስላል። ማታለል እንደሚችሉ አምነው ቢሆን ፍሮ ለግል ተበዳዩ ሌላ ቀጠሮ ባልሰጡት ነበር። የወንጀል ተግባራቸው የከሸፈው የግል ተበዳዩን ለማታለል አንችልም ከሚለው እምነታቸው የተነሳ መሆን አለበት።

በመሆኑም፡ ጠባብ የሆነውን የፍርድ ቤቱን « የወንጀል ሥራ መጀመር » ግንዛቤ ብንወስድ እንኳ ፍርድ ቤቱ የማታለል ወንጀል ሙከራ ነበር ከሚል መደምደሚያ ላይ መድረስ ነበረበት።

በዚህ ጉዳይ ፍርድ ቤቱ የተቸበት ሌላው ጭብጥ በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ችን በተለያዩ ቅጂዎች፡ ማለትም በአማርኛ፣ በእንግሊዝኛና በፈረንሳይኛው የሚታየውን ልዩነት ነው። በቁጥር 472(1) በእንግሊዝኛውና በፈረንሳይኛው ቅጂ « በዚህ የሕግ ቁጥር ውስጥ ኪፍ ያለ ወንጀል የሚባለው በአምስት ወይም ከአምስት ዓመት በላይ ጽኑ እስራት የሚያስቀጣ ወንጀል ነው። » የሚለው ዐረፍተ ነገር ፍርድ ቤቱ በትክክል እንዳመለከተው በአማርኛው ቅጂ የለም።

በሌላ በኩል የቁጥር 472(1) የአማርኛው ቅጂ « ከፍ ባሉ ወንጀሎች » ብቻ ላይ የተወሰነ አይደለም ፤ ነገር ግን የእንግሊዝኛው ቅጅና ፍርድ ቤቱ እንደተመለከተው የፈረንሳይኛው ቅጂ የቁጥር 472(1) ን ተፈጻሚነት ከፍ ባሉ ወንጀሎች ብቻ ላይ ይወስኑታል ፤ ይኸውም ቢያንስ በአምስት ዓመት ጽኑ እስራት በሚያስቀጡ ወንጀሎች ላይ ነው ።

ጉዳዩ ይህ ሆኖ ፤ ፍርድ ቤቱ እንዳደረገው « ይህ በትርጉም ስህተት ምክንያት የተፈጠረ ስህተት እንጂ ደንጋጌው ልክ በእንግሊዝኛውና በፈረንሳይኛው ቅጂዎች እንደተጻፈው ነው » ብሎ ለማረጋገጥ ይቻላል ወይ?

የወንጀለኛ መቅጫ ሕግን ያወጣው ሕግ አውጪው አካል ተወያይቶ ሕጉን ያጸደቀው በአማርኛ ቋንቋ መሆኑ እርግጥ ነው ። አማርኛ ቋንቋ የአገራችን ብሔራዊ ቋንቋ መሆኑ ደግሞ ሌላው እውነት ነው ። ሕግ ፤ በተለይም የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ብሔራዊ ሕግ ስለሆነ ተቃራኒ ማስረጃ ከሌለ በቀር አንድ ሰው እንደ አገሪቱ ሕግ አድርጎ መውሰድ ያለበት የአማርኛውን ቅጅ ነው ።

በቁጥር 472(1) በአማርኛው ቅጅና በእንግሊዝኛውና በፈረንሳይኛው ቅጅዎች ያለው ልዩነት የትርጉም ስህተት ለመሆኑ በእንግሊዝኛውና በፈረንሳይኛው ቅጅዎች ያለው ፣ ወንጀሉ ከፍ ያለ ወንጀል መሆን አለበት የሚለው መለኪያ ፣ በአማርኛው ቅጅ የቀረው ሆን ተብሎ አለመሆኑን ለማስረዳት ፍርድ ቤቱ ከሕግ አርቃውቂ ኮሚሲዮንም ሆነ ከሕግ አውጪው ቃለ ጉባኤ አንድም ማስረጃ አልጠቀሰም ። እንደዚህ ያለ ማስረጃ ከሌለ በቁጥር 472 (1) በእንግሊዝኛውና በፈረንሳይኛው ቅጅዎች የተገለጸውን ወንጀሉ « ከፍ ያለ ወንጀል » መሆን አለበት የሚለውን መለኪያ በአማርኛ ቅጅ ሕግ አውጪው ሆን ብሎ ብሎ አስቀርቶታል ብሎ መደምደሙ ትክክል ይመስላል ።¹⁸

ቁጥር 472(1) የአማርኛው ቅጅ የተተረጎመው በስህተት ነው ብለን ከፍርድ ቤቱ ጋር እንሰማግ ብንል እንኳ ትክክለኛ ውሳኔ ላይ ለመድረስ ይህን ጭብጥ ከዚህ ላይ ማንሳት አግባብነት የለውም ። ምክንያቱም የቁጥር 472 (1) ን የአማርኛውን ቅጅም ይሁን የእንግሊዝኛውንና የፈረንሳይኛውን ቅጂዎች ብንወስድ ይግባኝ ባዮች ከቅጣት አያመልጡም ። በቁጥር 656 የተወሰነው ከፍተኛ ቅጣት ከአምስት ዓመት ጽኑ እሥራት ያነሰ ቢሆን ኖሮ ይህ ነጥብ አግባብነት ይኖረው ነበር ። ይህ የሚያሳየው ፍርድ ቤቱ ለጉዳዩ አወሳሰን አግባብነት የሌለውን ጭብጥ አንስቶ ውሳኔ መስጠቱን ነው ።

በአንደኛው ይግባኝ ባይ ላይ ቅጣት መወሰንን አስታኮ ፍርድ ቤቱ አንስቶ የተቸበት ሌላው ነጥብ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 204(2)፣ 204/3 እና 193 ን ነው ። ጠቅላይ ፍርድ ቤቱ እንዳመለከተው ከፍተኛው ፍርድ ቤት አንደኛው ይግባኝ ባይ የአሁኑን ወንጀል የፈጸመው በተሰጠው የጊዜ ገደብ መሆን አለመሆኑን አለማጣራቱ እውነት ነው ። አንድ ሰው በተሰጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ ወንጀል ከፈጸመ ለአዲሱ ወንጀል የሚወሰነው ቅጣት በገደብ ተነስቶ በነበረው በድርው ቅጣት ላይ ተዳምሮ በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 193 መሠረት የሚፈጸም መሆኑም እርግጥ ነው ።¹⁹

ነገር ግን ፍርድ ቤቱ እንደተቸው ሁሉ አንደኛው ይግባኝ ባይ የአድማውን ወንጀል በተሰጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ አልፈጸመውም ። ጉዳዩ ይህ ሆኖ እያለ ፣ ይህን ጭብጥ ከዚህ ላይ ማንሳት በአንደኛው ይግባኝ ባይ ላይ መወሰን በነበረበት ቅጣት አወሳሰን ላይ በምንም ዓይነት መንገድ ቢሆን ስለማይረዳ አግባብነት የለውም ።

ፍርድ ቤቱ ይግባኝ ባዮችን ባልተከሰሱበት ወንጀል ጥፋተኛ ማድረግ ሌላው የሚታይ ነጥብ ነው ። ጉዳዩ እንደሚያመለክተው ይግባኝ ባዮች የተከሰሱበት በማታለል ሙከራ ነበር፤ ይሁንና በይግባኝ ደረጃ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 472 (1)ን በመተላለፍ በአድማ ወንጀል ጥፋተኞች ሆነው ተገኝተዋል ።

የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ አፈጻጸም መሠረታዊ መርህ አንድ ሰው ባልተከሰሰ ሰበት ወንጀል ጥፋተኛ አይሆንም²⁰ የሚል ነው፤ ይህ አንድን በወንጀል የተከሰሰ ሰው ራሱን እንዲከላከል የሚያስችለውና ትክክለኛ ፍትህ ለመስጠት የታለመ መርህ በዚህ ጉዳይ ላይ ለምን አስፈላጊ እንዳልሆነ ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት ሕጋዊ ምክንያት አልሰጠም ።

የዚህ ትችት ዓላማ ለማታለል ሙከራ ወንጀል የሚሆን መከላከያ ይህን ወንጀል ለመፈጸም ለሚደረግ አድማ ወንጀልም እንደሚሆን ፍርድ ቤቱ አልተረዳውም ለማለት አይደለም ። ዓላማው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሥነ ሥርዓታችን እንደሚገኝኛውም የሥነ ሥርዓት ሕግ ሥነ ሥርዓታዊ ፍትህ በመስጠት የወንጀለኛ መቅጫ ሕግን ማሟላት ስለሆነ ፍርድ ቤቱ የደረሰበትን ውሳኔ ለማጠናከር በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሥነ ሥርዓታችን የተደገፈ ምክንያት መስጠት ነበረበት ለማለት ነው ። በተለይ ቁጥር 472(3) የአድማ ወንጀልና በንብረት ላይ የሚፈጸም ወንጀል ተደራራቢ ወንጀሎች መሆናቸውን ስለሚያነግግ « ላንድ ጥፋት አንድ ቅጣት » የሚለው እዚህ ላይ አግባብ እንደሌለው ያመለክታል ። ይህ እንደገና የሚያመለክተው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሥነ ሥርዓታችን ቁጥር 113²¹ ተፈጻሚ ሊሆን እንደማይችልና መጀመሪያውን የተጣመረ ክስ መመሥረት እንደነበረበት ነው ። ስለዚህም ፍርድ ቤቱ ጣምራ ክስ ሳይኖር ይግባኝ ባዮችን ባልተከሰሱበት ተደራራቢ ወንጀል ጥፋተኞች ናቸው ብሎ ለመወሰን ያስቻለውን ሕጋዊ ምክንያት መግለጽ ነበረበት ።

መ ደ ም ደ ሚ ያ

1. መሞከርን ከመሰናዳት ለመለየት የሚያስችል አጠቃላይ የሆነ መገምገሚያ መስጠት የማይቻል ቢሆንም እያንዳንዱን ጉዳይ በመመርመር ሙከራ መኖር አለመኖሩን መወሰን ይቻላል ። በዚህ ጉዳይ ለወንጀለኛ መቅጫ ሕግን ተቃራኒ የሆነውንና ጠባቡን የመሞከር ግንዛቤ ብንወስድ እንኳ ፍርድ ቤቱ በቁጥር 27/656(ሀ) መሠረት የማታለል ሙከራ፣ በቁጥር 472 (1) መሠረት የአድማ ወንጀል ተፈጻሚል ከሚል ውሳኔ ላይ መድረስ የነበረበት ይመስላል ።

2. በቁጥር 472(1) ሕጉ በአማርኛው ቅጅ እንደተጻፈው ሳይሆን በእንግሊዝኛውና በፈረንሳይኛው ቅጅዎች እንደተጻፈው ነው የሚለው የፍርድ ቤቱ መደምደሚያ « ከፍ ያለ » የሚለው ሐረግ በቁጥር 472(1) በአማርኛው ቅጅ ሆነ ተብሎ ላለመተው እንዲሁም ይህ ድንጋጌ ማንኛውንም ዓይነት ወንጀል ለመፈጸም በሚደረግ አድማ ላይ ተፈጻሚ እንዲሆን ላለመወሰኑ የቀረበ ማስረጃ ስለሌለ የፍርድ ቤቱ አባባል አስተማማኝ አይደለም ።

3. ፍርድ ቤቱ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 204 ን እና ቁጥር 193 ን መጥቀሱ አግባብነት የሌለው ይመስላል ፤ ምክንያቱም በአንደኛው ይግባኝ ባይ ላይ ቅጣት ለመወሰን ሁለቱም ቁጥሮች አግባብነት የላቸውም ።

4. በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሥነ ሥርዓታችን የተደገፈ ሕጋዊ ምክንያት ሳይኖር ፣ ይግባኝ ባዮች ባልተከሰሱበት የሕግ አንቀጽ ጥፋተኞች ናቸው ተብሎ የተሰጠው የፍርድ ቤቱ ውሳኔ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ አፈጻጸም መሠረታዊ መርህን የሚቃረን ይመስላል ።

የ ግርጌ ማስታወሻ ፤

*ረዳት ፕሮፌሰር ፣ ሕግ ፋኩልቲ ፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

1. ለቁ. 27(1) ሙሉ ቅጂ ፍርድን ይመለከታል ።
2. ግራቩን ፣ እንዲያውም ሕግ ፋኩልቲ ፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ከአክሲዮን ማተሚያ ቤት ጋር በመተባበር አዲስ አበባ—ናይሮቢ 1965 (አ.አ.አ) ፤ ገጽ 27
3. ከላይ በተጠቀሰው መጻሕፍት ውስጥ ግራቩን ምሳሌ ሲሰጥ « ለ » « ሀ » መርዝ የጨመረበትን በጥንቃቄ በኋላ « ሀ » « ለ » እንዳይሆኑ በማለት ማርክሻ ይሰጠዋል ። ይሁን እንጂ እንደዚህ የመሳሰሉትን ጉዳዮች « ፍጻሜ ያገኘ ሙከራ » ውስጥ መመደብ አሳሳች ሊሆን ይችላል ። እዚህ ላይ የምናየው መጻጸትና በኑሮ ልማድ ዕውቀት የታሰበውን ውጤት ያለጥርጥር ሊያመጣ ይችላል የነበረውን የወንጀል ሥራ መቅጨትን ነው ።
4. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁጥር 28/3
5. « ቁ. 26 የመሰናጸግ ተግባሮች »
የሕግ መጣስን ሥራ ለማሰናጸግ ወይም ለማድረግ እንዲቻል ይልቁንም መግቢያዎችን በመሰብሰብ ወይም የአፈጻጸም ሁኔታዎች እንዲከናወኑ ለማድረግ የተደረጉት ተግባሮች ማስቀጣት የሚችሉት ፤
ሀ/ ተግባሮቹ አራሳቸው የሕግ መጣስ ሥራ ሆነው የሚያስቀጡ መሆናቸው በሕግ የተደነገገ እንደሆነ ፣ ለ/ ከሚያስከትለው ክባድ ጥፋት የተነሳ ወይም በጠቅላላው በሚያደርሰው አደጋ መጠን ልዩ የሕግ መጣስ መሆናቸው በሕግ ተገልጾ የታዘዘ እንደሆነ ነው ።
6. ከላይ በግርጌ ማስታወሻ ቁጥር 5 የተጠቀሰውን የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ. 26 (ለ) ን ይመለከታል ።
7. ከላይ በግርጌ ማስታወሻ ቁጥር 5 የተጠቀሰውን ቁ. 26(ሀ) ን ይመለከታል ።
8. ከላይ በግርጌ ማስታወሻ ቁጥር 2 የተጠቀሰው ፣ ገጽ 71 ይመለከታል ።
9. በግርጌ ማስታወሻ ቁ. 8 የተጠቀሰውን እና የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ. 27ን ይመለከታል ።
10. በከፍተኛ ስልጣን የሙከራ ወንጀልን የፈጸመ ሰው የሚቀጣበት ምክንያት ይኸው ለመሆኑ ተርጓሚ (አታሚ) ከአዲስ አውራጃ ክፍለ-መንግሥት አፈጻጸም (የካምፖጅ ዩኒቨርሲቲ ማተሚያ ቤት፣ 1952)፣ ገጽ 79 — 83 ይመለከታል ።
11. በማስታወሻ ቁጥር ሁለት የተጠቀሰው ፣ ገጽ 73 ፣ እንዲያውም ፣ ዘ ጄኔራል ፓርቲ እና ዘ ክሪሚናል ሎው እና ፍርድ (ሲዊት ኤንድ ማክስዌል ሲሚትድ ሎንዶን፣ ኒው ዮርክ ዩኒቨርሲቲ ኒውዮርክ፣ 1965) ፤ ቅጽ 3 ፣ ገጽ 288—290 ።
12. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ. 472 (3) ን ይመለከታል ፤ በዚህ ንዑስ አንቀጽ ወንጀል ለመፈጸም ማደምና ወንጀል መፈጸም « ላንድ ጥፋት አንድ ቅጣት » በሚለው መርህ እንደማይሞላ ተደንግጓል ።
13. ቁ. 27 ንና በማስታወሻ ቁጥር 2 የተጠቀሰውን ግራቩንን ከገጽ 87—91 ይመለከታል ።
14. ውሊያምስ ፣ ፓሊስ ኮንትራል እና ኢንተንዲንግ ክሪሚናል ፣ ዘ ክሪሚናል ሎው ሪቪዩው (1955) ፤ ገጽ 66—70 ።
15. ግራቩን ፣ በማስታወሻ ቁ. 2 የተጠቀሰው ፣ ገጽ 71
16. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ. 630 ን ይመለከታል ።
17. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ. 636ትን ይመለከታል ። ነገር ግን ሥርቆት ለመፈጸም ሐሳብ መኖሩ ብቻ በቂ መሆኑን ይገነዘባል ።
18. ይህ አባባል የሕግ የአማርኛ ቅጂ አሻራ በሚሆንበት ጊዜ ፍርድ ቤቶች የሕግን ሌላ ቅጂ ማየት የለባቸውም ለማለት አይደለም ። የአማርኛ ቅጂው አሻራ በሚሆንበት ጊዜ የፈረንሳይኛውን ቅጂ ማየት ፣ መቀጠል ያለበት ትክክለኛ አሠራር መሆኑን ተቺው ያምናል ።

19. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ቁ. 204 (3) ሁለተኛው አዲስ አረፍተ ነገር ።

20. የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ሥነ ሥርዓት ቁጥር 108(1) ይመለከታል ።

21. ቁ. 113 የተፈጸመው ወንጀል ዓይነት የሚያጠራጥር በሆነ ጊዜ ።

(1) ለተፈጸመው ተግባር ወይም ተግባሮች የሚቀርበው ማስረጃ ከአያሌ ወንጀሎች ውስጥ የትኛውን እንደሚያረጋግጥ ለማወቅ ባጠራጠረ ጊዜ ተከላኾ ለፈጸመው ይበልጥ ማስረጃ ያል በሚመስለው ወንጀልና እንዲሁም በተጨማሪ በማስረጃው ሊረጋገጥ ይቻላል በሚባሉት ወንጀሎች ሁሉ ይከሰሳል ።

(2) የቀረበው ማስረጃ ተከላኾ በተጨማሪ የሚያስከስሰው ወንጀል ከሆነና ፍርድ ቤቱም ወንጀሉን ለማየት ሥልጣን ያለው ከሆነ ከስ ባይቀርብበትም በዚህ ወንጀል በተከላኾ ላይ ለመፍረድ ይቻላል ። ይኸውም ተጨማሪው ክክሉ ውስጥ ካለው ወንጀል እነስተኛ ወንጀል ሆኖ ሲገኝ ነው ።

(3) ፍርድ ቤቱ በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ በቁ. 6 እና 9 መሠረት ከመፈጸም በዚህ ቁጥር ድንጋጌ አይታገድም ።

